

JAARVERSLAG 2023

Inhoudsopgave

Inleiding en bestuur.	.	.	.	.	.	.	.	3
Biodiversiteit	.	.	.	.	.	.	.	3 - 4
Botanisch stoepkrijten	.	.	.	.	.	.	.	4
Cursussen	.	.	.	.	.	.	.	4
Duurzaamheid	.	.	.	.	.	.	.	4 - 5
Eemstruiners	.	.	.	.	.	.	.	6
Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht	.	.	.	.	.	.	.	7
Groene GGZ	.	.	.	.	.	.	.	8
Handen uit de mouwen	.	.	.	.	.	.	.	8 – 9
IVN Weekend	.	.	.	.	.	.	.	9
Knotten	.	.	.	.	.	.	.	10
Lieveheersbeestjes	.	.	.	.	.	.	.	10 – 11
Natuurexcursies	.	.	.	.	.	.	.	12 – 12
Natuurfotografie	.	.	.	.	.	.	.	13
Natuurkijker	.	.	.	.	.	.	.	13
Natuurlezingen	.	.	.	.	.	.	.	14 – 16
ROM	.	.	.	.	.	.	.	16 – 18
Vleermuizen	.	.	.	.	.	.	.	18 – 20
Infographics	.	.	.	.	.	.	.	21

Inleiding en bestuur

In 2023 is er door IVN Amersfoort/Leusden/Woudenberg weer veel georganiseerd en uitgevoerd. Dit jaarverslag is daar een weerslag van en geeft uitgebreid aan wat de diverse werkgroepen allemaal gedaan hebben. Algemeen is er voor de leden van werkgroepen die het veld ingaan een EHBO-cursus georganiseerd zodat, als er iets gebeurt, de basisvaardigheden onder de knie zijn. Tevens zijn alle EHBO-kits weer up-to-date gemaakt en zijn de leden van de knotploeg voorzien van nieuwe veiligheidshelmen. Ook zijn er een aantal algemene bijeenkomsten georganiseerd zoals de Nieuwjaarsbijeenkomst voor leden en de midzomerwandeltocht door Nimmerdor. Dit soort bijeenkomsten willen we ook in 2024 blijven organiseren voor onze leden. Bijzonder blij zijn we met het afronden van de Natuur Gidsen Opleiding die gedeeltelijk in de corona-tijd is geweest en de aanzet voor een nieuwe opleiding is alweer aan de gang.

Helaas heeft Peter Koblenz aangegeven in de aanstaande Algemene Ledenvergadering terug te zullen treden als algemeen bestuurslid. Dit is een verlies voor ons en nu bestaat het bestuur nog uit 3 leden. Leden die er de schouders onder willen zetten om toe te treden in het Dagelijks Bestuur en daarmee de werkgroepen te faciliteren en élan in de IVN afdeling te houden en te brengen zijn zeer welkom.

Ook financieel hebben we 2023 goed afgesloten met een batig saldo welke toegevoegd zal worden aan het eigen vermogen, na toelichting en goedkeuring in de Algemene Leden Vergadering (woensdag 16 april vanaf 20.00 uur in het Groene Huis in Amersfoort). Tevens gaan we een discussie aan hoe we onze reserves beter kunnen gaan benutten voor de doelstellingen van onze vereniging.

Per einde 2023 had IVN Amersfoort/Leusden/Woudenberg in totaal 320 leden, waarvan 306 gewone leden, 11 huisgenootleden en 3 ereleden en 44 donateurs.

Dagelijks bestuur 2023 waren Lenny van Valkenhoef (secretaris), Henk Haas (penningmeester, Peter Koblenz en Paul Vriesekoop (algemeen bestuursleden).

Biodiversiteit (door Arno Kanters)

11 februari aanwezig bij de Eemstruiners in het Voedselbos voor de uitleg over biodiversiteit.

23 februari pitch gegeven over biodiversiteit tijdens de lesavond van ROM, verzorgd samen met Olav-Jan van Gerwen en Wil Schonewille aan de gidsen-cursisten.

15 maart meegepraat tijdens de werksessie over het handelingsperspectief Atelier Eemland.

16 april gidsen van de excursie “de Schans” samen met Wil Schonewille en Lina Bakker.

15 mei ondersteuning van de les van het Farelcollege van de hoogste klassen van de basisschool over “hoe bouw je een nieuwe wijk?”, locatie ijshoeve Ruitenbeek samen met

Wil Schonewille.

18 juni gidsen bij de excursie over invasieve exoten op het Landgoed Schothorst samen met Wil Schonewille en Kees de Heer.

28 juni en 29 november bijwonen Groenvisie in Vogelvlucht in het Groene Huis.

6 september excursie over biodiversiteit met 4^e-klassers van het Olde Barneveld gymnasium samen met Wil Schonewille en 8 september naar de presentatie van de leerlingen van het Olde Barneveld gymnasium naar aanleiding van de excursie.

16 oktober naar werksessie over het biodiversiteitsplan in het maatregelenboek groencompensatie van de gemeente Amersfoort.

6 december naar de werksessie over het maatregelenboek groencompensatie van de gemeente Amersfoort voor commentaar op de uitwerking van het plan door Arcadis.

Door het jaar heen mijn zelfbeheersgebied op de geluidswal van Nieuwland onderhouden. Foto's hiervan zijn te zien bij de expositie over biodiversiteit van het Groene Huis.

Een artikel geschreven voor de Natuurkijker over de biodynamische kaasboerderij De Groote Voort.

Botanisch stoepkrijten (door Kees de Heer).

In 2023 zijn er geen activiteiten geweest van de werkgroep Botanisch stoepkrijten. We hopen het weer op te pakken in 2024.

Cursussen (door Gert Lodewijk).

Een mooi jaar. In juni konden we de Natuurgidsenopleiding afsluiten met 18 nieuwe gidsen. Na een opleiding die in december 2020 in lockdown begon was het een tijdje zoeken naar een goede vorm, maar gelukkig beterden de tijden en kon ook aan het samenwerkingsaspect weer aandacht besteed worden. Een mooie nieuwe vorm in de opleiding was het uitwerken van een Educatieve Eindopdracht. Fraaie resultaten van podcasts over vogels, buurtexcursies, buurt botanisch stoepkrijten en complete natuurlesprogramma's voor de basisschool.

In samenwerking met de KNNV en de gemeente werden ook weer 7 mooie Natuuracademie bijeenkomsten georganiseerd, waar totaal 187 deelnemers hun kennis bij spijkerden. En we maakten weer mooie plannen voor 2024.

Duurzaamheid (door Ruud Corduener).

De gemeente Amersfoort heeft oktober 2023 uitgeroepen tot de 'Maand van de impact' en heeft daartoe de samenwerking gezocht met Sandra Barth van Stichting Impact 033. Wij spraken uitgebreid met haar om te kijken welke bijdrage onze werkgroep kan

leveren. De komende maanden werken we hieraan verder. De nationale Dag van de Duurzaamheid is op 10 okt.

Proeftuin Academie.

We concentreerden ons dit voorjaar op het creëren van een veld polycultuur. Daarbij zaai en poot je allerlei groentes en kruiden door elkaar, waardoor de ene plant de andere ondersteunt en plagen en ziektes weinig kans krijgen. Een leuk experiment en een mooie aanvulling op de vaste planten in de permacultuur.

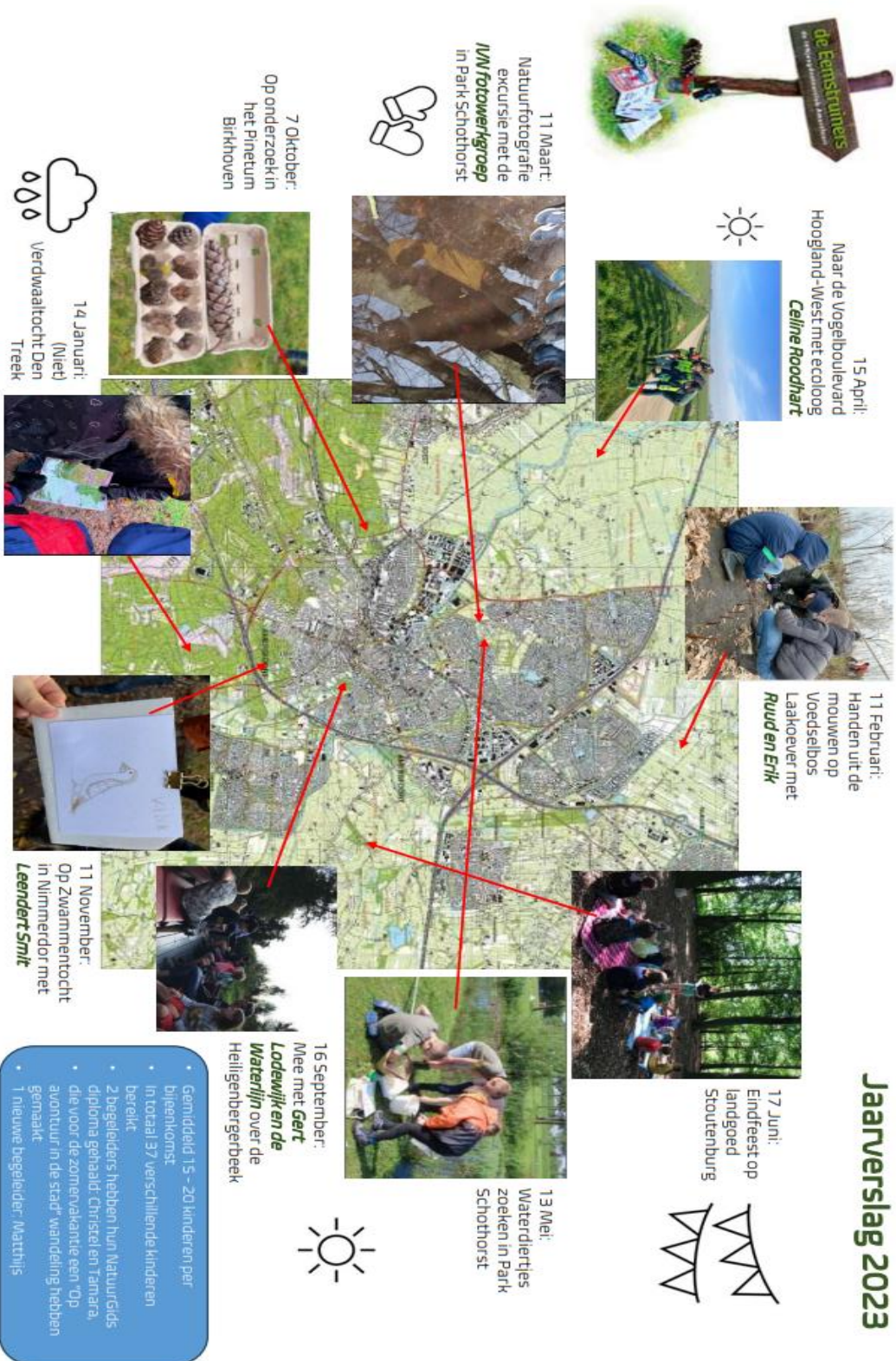
Verder maakten we de tuin klaar voor de presentatie van Arianne Boon. Als eind werkstuk voor haar Natuurgidsen opleiding heeft zij een rondwandeling gemaakt door de tuin. Die route is, bij interessante planten zoals de szechuanpepers, of bij interessante punten zoals de poel, voorzien van bordjes met QR-code. Door deze te scannen met je telefoon krijg je door gesproken stemmen een uitleg en toelichting te horen.

Op 3 juni heeft Arianne voor medestudenten en begeleiders een zeer succesvolle presentatie gegeven over permacultuur, de Proeftuin Academie en de QR route. Door het voorjaar en zomer heen vooral benodigd onderhoud gedaan. Daarnaast een geslaagd poly cultuur experiment, waarbij we allerlei uiteenlopende groentes en kruiden door elkaar heen gezaaid en geplant hebben. Op deze wijze heb je heel weinig last van insectenvraat of ziektes. Van drie soorten winnen we momenteel de zaden, zodat we komend jaar zaden hebben die al een beetje 'aan deze grond gewend zijn'.

In het voorjaar en de zomer hadden we erg veel wateroverlast in de tuin. Door een slecht doordringbare leemlaag op een meter onder het maaiveld, zakt het regenwater maar langzaam weg. We hebben daarom greppels weer gangbaar gemaakt en een overloop gecreëerd naar een sloot. Dit heeft de situatie aanmerkelijk verbeterd. Door langdurige ziekte van een aantal leden, langdurig verblijf in het buitenland en bijzonder slecht weer hebben we verder dit najaar en de eerste 2 maanden van 2024 weinig kunnen doen. In 2024 gaan we er weer flink tegenaan om het achterstallig onderhoud in te lopen. Steeds meer bezoekers van de theetuin weten de Proeftuin te vinden en lopen er met belangstelling doorheen. Financieel: het eerste project met KIEM subsidie ruim bijtijds verantwoord.

Eemstruiners Jeugdnatuurclub (door Brigiet van Boom)

Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht (door Kees de Heer).

De Wandelwerkgroep van onze Amersfoortse IVN-afdeling verzorgt eenmaal in de drie maanden een landschapsexcursie. Twee daarvan zijn aangekondigd in de Nieuwsbrief van het Geopark Heuvelrug Gooi Vecht.

We hebben op 23-6-2023 een speciale Geoparkexcursie verzorgd voor de leden van de IVN-afdeling Amersfoort, in het landgoed Nimmerdor, in nauwe samenwerking met Maurice Siteur van de werkgroep 'Handen uit de mouwen'. Deze excursie hebben we herhaald in de herfstvakantie, als activiteit in de Beleefweek van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. In deze Beleefweek was er op maandag tot en met donderdag een serie van vier geoparkexcursies, van de IVN-afdeling Amersfoort op Nimmerdor, van IVN Eemland in de Soester Duinen, van IVN De Bilt op Landgoed Oostbroek en van IVN Utrechtse Heuvelrug / Kromme Rijng gebied in de omgeving van het Zwerfsteneneiland in het Maarn.

Het aantal Geoparkexcursies neemt langzaam, doch gestaag toe...

Geoparkexcursie bij het Belgenmonument.

Groene GGZ (door Ruud van Nus).

De werkgroep Groene GGZ van IVN Amersfoort heeft ter ondersteuning van het project de Groene GGZ, waaraan GGZ Centraal deelneemt, in 2023 negen wandelingen op het terrein van Zon & Schild georganiseerd. De wandelingen vonden plaats op de laatste zondagmiddag van de maand van 14.00 uur tot 16.00 uur.

De eerste wandeling vond plaats in maart, de laatste van het seizoen in november. De wandelingen waren allen thematisch van aard zoals lente verschijnselen, paddenstoelen, diersporen, maar er was ook een historische wandeling. Aan de wandelingen namen in totaal ongeveer 170 mensen deel.

De werkgroep Groene GGZ heeft ook het initiatief genomen om met IVN afdeling Amersfoort in samenwerking met GGZ Centraal een Fête de la Nature te organiseren op het terrein van psychiatrisch centrum Zon & Schild. Dit vond plaats op 3 september, de zon scheen en de bezoekers konden verschillende lezingen bijwonen of meegaan met een

wandeling over het terrein. Ook was er muziek en werden kinderactiviteiten aangeboden. De Imkervereniging Eemland was met een infokraam vertegenwoordigd.

Handen uit de mouwen (door Maurice Siteur).

De werkgroep HudM (Handen uit de Mouwen) is inmiddels 10 jaar actief. 2023 laat zich kenmerken door het voortzetten van vorig jaar ingezet beleid. Een shift in de aanpak van bosonderhoud. We zijn van Amerikaanse Eik bashers geworden tot 'bosecologen', die op zoek gaan naar bomen die vrijgezet moeten worden. In de praktijk is dat nog al eens een hulst, die op sommige plekken de overhand dreigt te krijgen.

De Amerikaanse eik in toom houden is een terugkerende taak die tijd vraagt. Het werk hiervoor neemt af en verplaatst zich dus naar bomen vrijzetten.

Er is op 13 zaterdagen gewerkt met een vergelijkbare opkomst.

De poel is dit jaar helemaal afgesloten. De net her-aangelegde poel had te veel last van honden. Mede omdat het tijdelijke hek open is gemaakt en honden te veel schade aanbrachten aan de rand van de poel.

Met behulp van de aannemer is met grote stammen de poel afgesloten. Als werkgroep de ril rondom de poel opgehoogd met veel hulst van de nabij gelegen heuvel. Hier is heel wat hulst voor nodig, maar we hebben het mooi geleidelijk weten te kappen, waardoor er geen opvallende kale plekken zijn ontstaan. Grote en kleinere watergaten zorgen voor een betere afwatering van de paden.

Leden: aantal actieve leden stabiel weten te houden. Ledenwerving minder goed gelukt als eerdere jaren, maar er is nu een kast om wervende teksten in op te nemen.

Aan een EHBO- en bomencursus hebben diverse leden van de werkgroep meegedaan. Een warmtedeken is nu opgenomen in de uitrusting. De veiligheidsschoenen bevallen goed en een 8-tal leden hebben dit jaar ook een paar gekregen. Het materiaal is flink aangevuld met knippers, om zo op een drukke dag materiaal voor iedereen te hebben. Een paar echt stevige handschoenen weten te vinden en daar de hele groep van voorzien.

Voor seizoen 2022/2023 een boek gekregen van de gemeente (Bladgoud) voor ons goede werk.

Al met al een prima jaar, waar we als werkgroep trots op kunnen zijn.

IVN weekend (door Ruud van Nus).

In 2023 is besloten om na de corona pandemie weer een oude traditie op te pakken. We zijn begonnen een weekend voor te bereiden dat in mei 2024 plaats gaat vinden. De locatie was al eerder vastgesteld, n.l. het Hunehuis van NIVON in Darp, Drenthe. Corona gooide toen echter roet in het eten waardoor het plan moest worden geannuleerd. In 2024 gaan we alsnog naar Darp.

Knotten (door Ananda Hunsche).

Het knotseizoen 2023/24 is weer afgelopen.

Een prachtig terrein met hazelaar en elzen die heel hoog waren opgeschoten. Het was een nat seizoen aan de Schoolsteeg. Zonder laarzen konden we er vaak niet in. Buiten het natte zijn er dit jaar geen zaterdagen uitgevallen door het slechte weer.

Nu nog de stobben zagen met de motorkettingzaag want de zaagsnede moet glad en iets schuin naar buiten zijn. Het water van de regen kan er dan makkelijk af i.v.m. kans op gaan rotten van de stammetjes. De Arbo regels zijn weer aangescherpt, iedereen werkt nu verplicht met een goede helm op. Nu blauw, en de veldhulpverleners geel. Certificaten en beschermende kleding weer op orde.

Nu al het gereedschap weer controleren en opbergen tot half oktober.

Hans en Heleen, het was wéér een heerlijk seizoen; bedankt voor al het voor en na werk. Dank aan het bestuur van de IVN, wij hebben weer heerlijk kunnen genieten van de erwtensoep.

Lieveheersbeestjes (door Kees de Heer).

Bij de lieveheersbeestjestellingen op schoolpleinen is het Aziatisch lieveheersbeestje meestal in de meerderheid, maar in het voorjaar van 2023 vonden we ongeveer evenveel zevenstippelige lieveheersbeestjes als Aziatisch lieveheersbeestjes. Het aantal tweestippelige lieveheersbeestjes was eveneens groter dan in andere jaren. Het aantal bladluizen leek veel lager dan in andere jaren, waarschijnlijk vanwege het relatief droge weer. Blijkbaar heeft het Aziatisch lieveheersbeestje daar meer last van dan onze inheemse soorten.

In mei en juni 2023 is het lieveheersbeestjesproject uitgevoerd op zes basisscholen, met elf verschillende groepen. Dat betekent dat circa 250 leerlingen een gastles over lieveheersbeestjes hebben gekregen.

We vonden in 2023 relatief veel zeven- en tweestippelige lieveheersbeestjes.

Natuurexcursies (door Wil Schonewille)

2023 was voor onze werkgroep een actief jaar. De gidsengroep is blij met de uitbreiding met vier nieuwe gidsen die dit jaar hun gidsenopleiding hebben afgerond, waardoor we op een groep van achttien, nu dertien actieve gidsen hebben. Hugo Graafland is na tien jaar gidsen gestopt. Tijdens het gidsenoverleg in september hebben we afscheid van hem genomen. We zullen zijn humor en inzet missen. Hij was onze contactpersoon met het Utrechts Landschap. Er is nog geen opvolger voor hem gevonden.

De publieksexcursies konden allen doorgang vinden en werden redelijk (6 belangstellenden) tot goed (30 belangstellenden) bezocht.

De fietsexcursie hoog-laag, die vorig jaar niet doorging door storm en regen, trof nu in augustus mooi weer en trok 21 deelnemers. In de week van de invasieve exoten in juni verzorgden we een excursie op Landgoed Schothorst.

Tijdens de beleefweek van de Heuvelrug in oktober, verzorgden we een Geoparkexcursie Hazewater/park Nimmerdor.

Genieten bij 't Langeveen

In samenwerking met, of na een contact gelegd via het Groene Huis, werd deelgenomen aan drie scholenprojecten. Thema's waren: "struggle voor life", aandacht voor biodiversiteit bij herinrichting van het schoolplein en natuurvriendelijk inrichten van een nieuwbouwwijk. Het was heel leuk en inspirerend om aan mee te werken.

In 2023 hebben we in totaal 10 zondagmiddagexcursies, 4 vrijdagmiddagexcursies en 14 excursies op verzoek georganiseerd waarvan 5 betaalde. En van al die excursies waren er twee Geoparkexcursies.

Het gidsenuitje ging dit jaar naar Lelystad, waar we op bezoek gingen bij Mary Schiffer, oud lid van onze werkgroep, die verhuisde naar deze mooie plek. Ze verzorgde voor ons een interessante excursie in het Zuigerplasbos.

De gidsengroep had twee keer een afstemmingsoverleg. Altijd nuttig om wat zaken te bespreken en af te stemmen.

Een aantal gidsen volgden de door de organisatie aangeboden EHBO cursus, deze werd als heel nuttig ervaren. Voor de excursies zijn inmiddels EHBO setjes en redding dekens aangeschaft.

Planning 2024

- bijscholing cursus diersporen in maart en april voor de hele gidsengroep.
- mee voorbereiden van de nieuwe gidsenopleiding in december.
- voortzetten wekelijkse Opmerkelijke Wandeling op landgoed Schothorst.
- meedenken en meewerken met het Groene Huis aan de uitbreiding en uitvoering van scholenprojecten.
- het verzoek van Natuurmonumenten voor het verzorgen van excursies over stadsnatuur vanuit hun kantoor bij Amersfoort Centraal station, op haalbaarheid onderzoeken en uitwerken.

Natuurfotografie (door Arjan Saaltink)

Het afgelopen jaar zijn we op zondagen om 09:00 weer naar mooie natuurgebieden geweest om te fotograferen. Van Fort Everdingen tot Stoomgemaal Putten, hebben we mooie foto's kunnen maken met onze gezellige groep.

En op meerde avonden gezamenlijk foto bekijken en beoordelen.

Met twee hoogte punten:

- Met de Eemstruiners, IVN Jeugd natuurclub, hebben we een gezamenlijke activiteit gehad bij CNME, waar we gezamenlijk met de kinderen gingen fotograferen en de natuur bekeken door de cameralens.
- Expositie gehouden bij wooncentrum Nijenstede met foto's van 12 fotografen en genoten van alle leuke reacties van bezoekers.

Deelnemende fotografen: Arjan Saaltink, Harry Lammers, Bas Bouwman, Gerda Schregardus, Ine Franke, Theo van den Berg, Arie de Braal, Yvonne Gijzen, Hilda van der Sluis, Leonie Sijtkerman, Ineke Kiesling en Klaas Sijtkerman.
www.iunatuurfotografieamersfoort.nl

Natuurkijker (door Olav-Jan van Gerwen).

In 2023 stonden we voor de opgave om zonder Marian Marseille, die de Natuurkijker jaargangen lang heeft opgemaakt, de Natuurkijker uit te brengen. Dat bleek geen sinecure. Maar het is gelukt om toch weer 3 Natuurkijkers uit te brengen. En het waren – al zeggen we het zelf – weer kleurrijke, lezenswaardige en informatieve edities.

We hebben de afstemming van de Natuurkijker en de (digitale en inmiddels maandelijks) Vooruitkijker verder verbeterd.

Heel fijn om te kunnen melden dat Demi Nijhuis de redactie is komen versterken. Echt een geweldige versterking. Demi heeft zich de techniek van het opmaak-programma van de Natuurkijker heel snel eigen gemaakt. Dat maakt het werk van de redactie een stuk minder kwetsbaar, en letterlijk 'vele' handen maken licht werk. We gaan er weer voor om ook in 2024 drie prachtige Natuurkijkers voor de IVN- en KNNV-leden te kunnen maken.

De redactie van de Natuurkijker bestaat uit Kees de Heer, Demi Nijhuis, Paul Vriesekoop en Olav-Jan van Gerwen).

Natuurlezingen (door Anneke Abma).

Het lijkt alweer even geleden, Corona, maar pas in 2023 kon WNA weer haar standaard agenda draaien: zeven lezingen live in Het Groene Huis. We hebben wel iets positiefs overgehouden aan de Coronatijd: we zijn de lezingen online blijven aanbieden via Zoom. Alleen met schermdelen en externe microfoon; thuisblijvers konden alleen de presentatie volgen.

In 2023 hadden we gemiddeld 79 bezoekers, op zaal en online opgeteld (vorig jaar 62), een record! Het aantal alleen-op-zaal was gemiddeld 51, iets minder dan voor Corona-tijd.

Lezingen

Dit jaar waren er veel lezingen over lokale onderwerpen: 10 jaar slechtvalken op de OLV-toren in Amersfoort (mrt), vleermuizen in Amersfoort (sep), ringslangen in en om Amersfoort (okt) en ontwikkeling van nieuwe natuur rond onze eigen Melksteeg (nov). Ook bij de lezing in januari over de merel (vogelsoort van het jaar 2022) en M.U.S. was er na de pauze ruimte voor de Amersfoortse urbane soorten.

Ietsje verder van huis: een lezing over Geopark Utrechtse Heuvelrug door onze 'eigen' Kees de Heer (feb). En de lezing Wolven en slakken (apr) - een misleidende titel, bedoeld om te prikkelen - ging over de vondst van klapperstenen op de Veluwe en Heuvelrug. Ter info: de wolf is de ijzerklomp die vroeger uit de klapperstenen werd gewonnen, en de slak is het restafval.

Dat de **Amersfoortse slechtvalken** publieksfavorieten zijn bleek wel uit de opkomst: 68 op zaal en nog eens 48 online. Ook favoriet bij de media trouwens; we hadden veel publiciteit. Spreker Henny de Bruin was zelfs geïnterviewd door het AD/AC en ook RTV Utrecht had een item met Henny.

Na afloop hield Zomer Bruijn een pleidooi om de jonge slechtvalken meer ruimte te bieden takkeling te zijn, waardoor er minder valpartijen zouden zijn. Mogelijk heeft dit er toe bijgedragen dat er naderhand een soort trappetje is aangebracht waardoor de jonkies dit jaar voor het eerst terug de nestkast in konden.

Bijna net zoveel belangstelling was er voor de **ringslangen in en om Amersfoort**.

Tariq Stark van RAVON hield voor de pauze een algemeen verhaal over de biologie, broeihopen en verspreiding van de ringslang. Na de pauze waren er drie vrijwilligers uit Amersfoort/Leusden die vertelden over hun broeihopen in Leusden, Elisabeth Groen en Birkhoven. 'Slang in de hoop, hoop voor de slang!' blijkt voor de ringslang in Amersfoort en omgeving goed op te gaan.

PowerPointpresentatie vrijwilliger Jan Smids

Lezing: Broeien of broeden de ringslangen? (okt)

De lezing in februari over **Geopark Utrechtse Heuvelrug** trok ook al veel publiek: totaal 86, waarvan 53 op zaal. Voor het eerst sinds Corona weer eens een lekkere volle bak. De lezing bleek bovendien goed voer voor de IVN-gidsen en de NGO-cursisten, die de video van de lezing konden gebruiken als informatiebron.

Het persbericht over de lezing **Wolven en slakken** (ijzerwinning) was gedeeld op de Facebook-pagina Middeleeuws Erf De Bergkamp (op Landgoed Schothorst) en stond zelfs in de landelijke nieuwsbrief van de KNNV. Mede daardoor waarschijnlijk de mooie opkomst: 53 op zaal, 33 online!

Foto: klapperstenen; een huid van ijzer met daarbinnen een kern van klei

De lezing door landschapsarchitect Frank Talsma van het in Amersfoort gevestigde H+N+S trok ook veel publiek. Voor de pauze hield hij een algemeen verhaal over **bouwen voor en met de natuur** met inspirerende (landelijke) voorbeelden hoe je noodzakelijke bouwwerken kan aanleggen en tegelijkertijd de aangrenzende natuur kan versterken. Na de pauze vertelde hij over de ontwikkeling van nieuwe natuur rond onze eigen **Melksteeg** (op de grens van Amersfoort en Soest).

De lezing over **de merel** viel wat aandacht betreft wat tegen. Vogellectures zijn doorgaans goed bezocht. Wel kon onze stadsecoloog Willem Kuijsten ons platform met succes gebruiken om een oproep te doen om mee te doen aan de MUS-telling in onze regio (Meetnet Urbane Soorten, Sovon-project).

De lezing over de **vleermuizen** trok relatief ook weinig publiek. Mogelijk vanwege de late aankondiging. Jammer, want het was een boeiende lezing met na afloop een mini-excursie naar de vijver.

Bruine grootoorvleermuizen (foto: Erik Broer)
Lezing: Vleermuizen in en om Amersfoort (sep)

Werkwijze

We hebben twee maal vergaderd en voor de rest veel ge-e-maild en geappt. Aanvankelijk modderden we nog met het Zoomen, maar bij de februarilezing schoot een van de bezoekers ons te hulp, Cor Nauta, die ons sindsdien is blijven assisteren, heel fijn! Met het scherm delen in Zoom viel heel wat te leren; bezoekers en sprekers moesten wel eens geduld opbrengen als er weer een nieuwe technische uitdaging was, bijv. bij twee of meer sprekers en evenzoveel presentaties die gewisseld en gedeeld moesten worden zoals bij de ringslanglezing. Omdat er regelmatig vraag naar was, zijn de lezingen ook vrijwel altijd opgenomen via Zoom als de spreker daarmee akkoord ging. De vaak rommelige opnamen werden steeds door Cor Nauta geëdit tot fatsoenlijke video's.

Samenstelling WNA

In 2023 hadden we een paar mutaties in de samenstelling van de werkgroep. We namen na twee jaar afscheid van Jaap Vos van de Vogelwacht, die plaats maakte voor Michiel Faber. En twee nieuwe stadsecologen traden in dienst: Lucas de Haan en Gideon Vreeman, die al meteen enthousiast met suggesties kwamen. Lucas heeft zelfs al een lezing voor ons gehouden (die over vleermuizen).

Oude garde: Renée van Assema (KNNV, IVN), Kees de Heer (KNNV, IVN), Arjan Wolsink (KNNV, vooralsnog invaller van Meinte Wildschut), Dorien Roubos (Gemeente Amersfoort; de derde stadsecoloog) en Anneke Abma (IVN). Ans Dijkstra (IVN) verzorgde weer de koffie.

De rol van de stadsecologen is vooral meedenken.

ROM (door Olav-Jan van Gerwen)

Begin 2023 – op 23 februari om precies te zijn - hebben we een avond verzorgd voor de Natuurgidsenopleiding. Met een verhaal over de Groenvisie van de gemeente Amersfoort en met name de concrete activiteiten die daaruit zijn voortgekomen zoals het Lokaal Actieplan Stadslandbouw. En een presentatie over de historische ontwikkeling van de bodem en (diepere) ondergrond van Amersfoort en de 6 ontwikkelopgaven uit de concept-Omgevingsvisie. Het grootste deel van de avond stond in het teken van een rollenspel met de aspirant-natuurgidsen over de uiteenlopende rollen en belangen bij besluiten over de verdere ontwikkeling van Hoogland-West.

Op 15 maart hebben we deelgenomen aan het Gebiedsatelier Eemland over Handelingsperspectief voor het Buitengebied. Later in het jaar hebben Wil Schonewille en Arno Kanters namens ROM schriftelijk gereageerd op de samenvatting van het groeidocument Handelingsperspectief Buitengebied Regio Amersfoort. Wordt vervolgd.

Eind maart hebben we schriftelijk gereageerd op de ontwerp Omgevingsvisie van de gemeente Amersfoort. (zie ook onze bijdrage daarover in de Natuurkijker – voorjaar 2023). Na de zomer heeft de gemeente gedetailleerd gereageerd op alle ingediende

zienswijzen. Mooi om te zien dat een aantal van de door ons ingebrachte punten tot wijzigingen in de tekst heeft geleid. De gemeenteraad heeft vervolgens op 20 december de Omgevingsvisie 2030-2040 vastgesteld, met als motto 'gezond samenleven in een compactere stad'.

De gemeente is na de zomer gestart met de voorbereidingen van een nieuw Biodiversiteitsplan voor Amersfoort. Eerste bijeenkomsten zijn geweest, waar ROM actief heeft meegedacht en –gepraat over de aanpak en concrete inhoud van het nieuwe biodiversiteitsplan. Eind van het jaar hebben we als IVN schriftelijk een royaal aantal suggesties gedaan in reactie op het concept-Biodiversiteitsplan. Ook dit zal in 2024 zeker een vervolg krijgen.

Vermeldenswaard is ook het meedenken vanuit ROM over de concretisering van het Maatregelenboek Groencompensatie dat de gemeente in voorbereiding heeft. In december is er, na twee wettelijke termijnen van 4 jaar, een eind gekomen aan het voorzitterschap van Olav-Jan van de Raad van Toezicht van de Natuur en Milieufederatie Utrecht. Altijd met veel plezier gedaan. Een mooie organisatie, met heel bevlogen medewerkers die heel goed werk doen.

Tot slot prachtig nieuws: we hebben Joyce Haringa als nieuw ROM-lid mogen verwelkomen. Joyce is afgestudeerd planologe (Nijmegen), is in april in Amersfoort komen wonen en heeft zich spontaan bij het IVN en vervolgens bij ROM aangemeld. Daar zijn we heel blij mee. Samen met haar gaan we een beoordelingskader woningbouw uitwerken: een set van criteria waarlangs we woningbouwplannen van de gemeente kunnen leggen, op basis waarvan we desgewenst kunnen reageren op dergelijke plannen.

Kortom: het was weer een mooi & actief ROM-jaar! We kijken uit naar 2024!

Olav-Jan van Gerwen, Wil Schonewille, Joyce Haringa, Paul Camps & Arno Kanters

Natuurlijk waren we te vinden op de Groene Markt in Park Schothorst, op een prachtige zonnige zondag 4 juni.

Vleermuizen (door Willem Berger).

Nieuwe vrijwilligers.

In 2023 een 4 tal nieuwe vrijwilligers mogen verwelkomen. Twee personen hadden zich via de Zoogdiervereniging aangemeld voor het autovleren, de twee andere personen hadden persoonlijk contact opgenomen omdat ze interesse hebben in vleermuizen. De nieuwe vrijwilligers hebben alle 4 meegedraaid tijdens het autovleren en vonden het zeer interessant. Alle 4 lijken ook in de toekomst zich te willen committeren aan het autovleren maar zijn daarnaast ook geïnteresseerd in de overige activiteiten die binnen de werkgroep worden georganiseerd zoals winter- en zoldertellingen en of onderzoeken die gedaan worden door KNNV waarbij ook onze werkgroep aan deelneemt.

Ondersteuning onderzoek Meervleermuis.

2023 was het jaar van de Meervleermuis, een zeldzame soort die het de laatste jaren erg moeilijk heeft. Het is een typische soort voor uitgestrekte meren, kanalen en moerassen waar Nederland zo rijk aan is. De Meervleermuis is daarmee een echt boegbeeld, een soort grutto van de nacht. Daarbij is het zo dat maar liefst 29% van de vrouwtjes die in Europa leven haar jongen groot brengt ons is land. De afname ging van 11.700 dieren in 1994 naar 7.000 in 2021. Dit komt door problemen met het voedselaanbod, gebrek aan donkere plekken door onze verlichting en verlies aan verblijfplaatsen door isolatiemaatregelen. Dit jaar is er veel onderzoek gedaan naar verblijfplaatsen en zijn er in de regio dieren gevangen (o.a. in Baarn, Nijkerk, Elburg). Enkele vrijwilligers van onze werkgroep hebben geholpen met deze onderzoeken. De hulp bestond o.a. het

meehelpen ophangen van mistnetten, het aanpakken van gevangen vleermuizen en het uittellen van verblijfplaatsen.

Verbeteren en controleren winterobjecten.

In juli hebben we bij een aantal winterobjecten aanpassingen / verbeteringen gedaan om vleermuizen meer opties te geven om zich te kunnen verstoppen. Zo zijn er in een aantal bunkers weggroepstenen en extra planken opgehangen. Daarnaast hebben we in een object een poging ondernomen om het vochtigheidspercentage ophoog te krijgen door er diverse jerrycans met water in te laten wegstromen. Ook is bij een object de invliegopening fors kleiner gemaakt waardoor er minder tocht en marterachtigen naar binnen komt. Hopelijk hebben de aanpassingen komende winter effect.

Autovleren.

Dankzij de 4 nieuwe vrijwilligers is het jaarlijkse terugkerende project autovleren na wat opstartproblemen met de apparatuur goed verlopen. Dit is een project in samenwerking met de Zoogdiervereniging waarbij al rijdend met de auto gezocht wordt naar vleermuizen. Dit project loopt inmiddels al bijna 10 jaar. Hierbij worden 2 vaste routes gereden. Er is een route die vanuit Leusden via de Glind, Achterveld en Stoutenburg weer terug naar Leusden gaat en er is een route die via Woudeberg weer naar Leusden gaat. Twee mooie routes waarbij een deel Geldersevallei en een deel Den Treek wordt doorkruist. We zijn dit jaar samen met de nieuwe vrijwilligers aan de gang gegaan waarbij we ze aan de hand hebben genomen en uitleg hebben gegeven over het hoe en wat er komt kijken bij het rijden van deze routes. Dit was erg leerzaam voor de nieuwe mensen. Zo bleek het voor sommige mensen nog een hele kunst om een uur lang maximaal 25km/u te moeten rijden en ging er een wereld open over wat er onderweg allemaal niet te zien en te horen was. Het waren ook gezellige avonden waarbij gesprekken over diverse onderwerpen m.b.t. natuur de revue passeerden. Naderhand hebben we gezamenlijk de routes geanalyseerd in de bijeenkomst ruimte van de Groene Belevens in Leusden en hadden we de meeste routes binnen een mum van tijd volledig kunnen determineren op vleermuissoorten waarna de data vervolgens via een upload in de portal gezet kon worden.

Zoldertellingen,

Vanaf 15 juli konden we weer de zolders op voor de jaarlijkse zoldertelling, er zijn diverse kerken bezocht en hebben ook een aantal vleermuizen gespot. Zoals in de kerk van Renswoude en Woudenberg waar Bruine Grootoren werden gespot. Ook hebben we ikv DNA onderzoek keutels mogen verzamelen in de kerk van Renswoude. Doel is om zodoende eventueel Baardvleermuizen op te sporen die zich over het algemeen zeer goed verstoppen. Met de DNA techniek kan alsnog vastgesteld worden of er Baardvleermuizen in kerken verblijven ja of nee. Tot op heden hebben hierover geen resultaten mogen ontvangen. De telling liep t/m 15 oktober. Er konden 2 objecten toegevoegd worden aan de tellingen te weten in Woudenberg.

Ontdekking paarverblijfplaats Rosse vleermuis.

Begin september kreeg ik een melding dat er bij een boom uitvliegende vleermuizen waren gespot. Men telde 14 uitvliegers. We zijn een dag later met een aantal mensen van de werkgroep gaan kijken en constateerden zelf ook diverse uitvliegers, deze keer een stuk of 8. Op de batdetector hoorden we duidelijk dat het ging om Rosse vleermuizen en wel een paarverblijfplaats. Helaas is een aantal maanden later deze grote boom gesneuveld door de storm van 2 november 2023. Hopelijk zaten er geen vleermuizen meer in deze boom.

Kastentellingen samen met VLAM.

Op 24 september en op 5 november konden we mee met de kastentelling die VLAM (Vleermuizen Amersfoort) jaarlijks uitvoert. VLAM is de werkgroep die actief is in Amersfoort. We gingen op beide dagen kasten tellen in Park Randenbroek, Vossenheuvel en in Nimmerdor. In totaal zijn er 70 kasten te controleren over deze gebieden. Op 24 september telden we in Randenbroek 13 Rosse vleermuizen over verschillende kasten en 17 Grootoren in 1 kast. In het gebiedje bij de Vossenheuvel zat een kast zo vol met Rosse Vleermuizen dat deze niet te openen was. In Nimmerdor troffen we 2 Ruige Dwergvleermuizen en wat Rosse Vleermuizen aan.

Overzicht van IVN Amersfoort/Leusden/Woudenberg (Infographic)

Werkzaam in gemeenten:
Amersfoort; Leusden; Woudenberg

Leden Actieve Leden
325 120

Handen uit de Mouwen

Educatie door zelfwerkzaamheid
Van september tot in maart werkt de werkgroep Handen Uit de Mouwen in Nimmerdor. Doel is kleinschalig onderhoud, dat een bosaanemer niet kan doen zoals het beteugelen van exoten, vrijzetten van kansrijke bomen, planten van bomen en het leggen van rillen. Een goede workout voor jong en ouder.

info@ivnamersfoort.nl

www.ivn.nl/afdeling/amersfoort

[/ivnamersfoort](https://www.facebook.com/ivnamersfoort)

[/ivnamersfoort/](https://www.instagram.com/ivnamersfoort/)

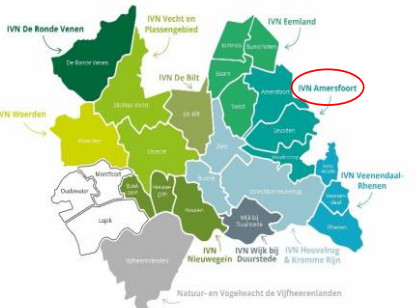
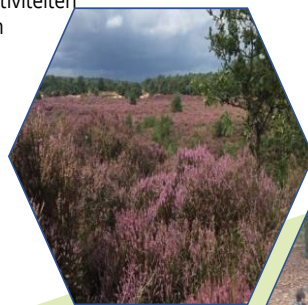
Actieve werkgroepen,
goed bezochte lezingen,
goede samenwerking
met de lokale KNNV

Kinderactiviteit
Jeugdgroep:
Natuurclub de
Eemstruiners

Publieksactiviteiten

- Cursussen
Natuurrouder
- Excursies
- Ledenactiviteiten
- Lezingen

Natuurexcursie IVN Amersfoort

Elke 3de zondag van de maand en 4 keer in het jaar op vrijdagmiddag organiseert IVN Amersfoort een natuurexcursie. Doel is om het publiek tijdens de excursies met alle zintuigen te laten genieten van de natuur, door te kijken, te ruiken en te voelen.

Voorbeeldexcursies: *Diersporen, Vroege vogels Waterwingebied, Natuur in der wijk, Paddenstoelen, etc*

Werkgroepen

Jeugd Natuurclub, Cursussen, Natuurlezingen, Handen uit de Mouwen, Knotten, Communicatie, Natuurexcursies, Natuurfotografie, Duurzaamheid, Vleermuizen, Ruimtelijke Ordening en Milieu (+biodiversiteit), Groene GGZ, Geopark, Lieveheersbeestjes, Botanisch stoepkrijten

IVN campagnes

✓ Fête de la Nature